

III
Ж. 14. 974 II ФВ
1937-7

ПРОБОЄМ

ЧАСОПИС
ПІДКАРПАТСЬКОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ IV.

ЧИСЛО 7.

ПРАГА

Липень

1937.

Начальний редактор: Др. СТЕФАН РОСОХА.

Т. О м.:

Почуття національної та особистої гідності.

Природня вдача кожної людини витікає завжди з її національної й родинної крові. Ця кров є джерелом якостей і здібностей людини. Проте ж влиті природньо в людину з кровю її здібності та якості можуть залишитися без росту й розвитку, коли забракне потрібних їм на це обставин і дбання про них. Приклад: сховані в дитині здібності не можуть зрости й розвинутися, коли дитині забракне потрібної освіти й вишколу. Так само не зрости й не розвинутися в дитині її добрим якостям, коли забракне їй потрібного виховання. Добрі якості дитини можуть навіть заглушитися поганими якостями, що теж у ній існують. Відомо ж, що там, де пишаються буряни, добрих трав чи хлібів діждатися годі. Тобто й розвиток у людині освітою та вишколом її здібностей не дасть собою добра, коли цю людину опановують лихі якості.

З сказаного стає ясным, що опанування людини добрими якостями є передумовою культурного розвитку людини взагалі. А як опанування людини добрими якостями досягнеться насамперед добрим вихованням людини, то про таке виховання треба нам і дбати. При цьому потрібно насамперед виховувати в людині почуття своєї гідності, бо з таким почуттям завжди неподільно вяжеться висока мораль й старання та рішуче проступання до культурного розвитку.

Хибні шляхи виховання.

Історія України, як і особисті риси людей української крові, показують завжди й скрізь, що Українська Нація дуже багато обдарована добрими якостями й здібностями. У цьому напрямку перевищує вона безумовно значно кожного з своїх ворогів-гнобителів. Не дивлячися на це, не має Українська Нація своєї волі й державності тоді, як вороги України їх мають ще й українців у своєму тяжкому ярмі держуть. Звідсіля ясно, що Українська Нація свої добрі якості й здібності чомусь марнує, а не використовує. Так хибно робити може вона тільки з незнання своїх сил, потреб та з нетямучості, як свої сили

Handwritten note in the right margin:
Корисно для українців

розвивати й на задоволення своїх потреб широко використовувати. Все це свідчить яскраво про хибні шляхи життєвого виховання кожної української людини й усієї Нації.

Справді, простеживши історичне виховання Української Нації протягом майже цілого останнього тисячеліття, мусимо ствердити, що виховання старалося зробити з неї несвідому своєї гідності й честі й рішуче активний чинник у житті людства, а негідну, безлічну та покірливу супроти чужих. Годі ж сподіватися свідомості гідності й честі від людини, яка виховується не тільки переносити покірливо і терпеливо рабське ярмо та катування, а ще й молитися навіть за ворогів своїх, катів лютих. Українська людина виховувалася своїми пастирями вбачати в польських королях, в московських царях та австрійсько-мадярських цесарях „миропомазанників“ Божих, яким треба коритися й слухати та за яких треба молитися. З того ж джерела повчалася вона вбачати в урядовцях та панствові отих „миропомазанників“ людей за себе вищих, які мають тому право дерти з неї шкуру та її коштом розкошувати. Звідсіля зрозуміло, що й в мовах, якими говорили „миропомазанники“ та їхні урядовці й пани, повчалася людина українська вбачати щось вище за свою українську мову.

Таке виховання Української Нації довело до того, що вороги чужинці й самі українці стали вбачати її якоюсь другорядною, „мужичкою“, що надається тільки на погній іншим націям. Дійшло до того, що українці почали навіть соромитися своєї національності й призначалися до якої завгодно нації, тільки не до своєї.

Потреба знання історії України.

Це тоді, коли мало яка інша нація має таку давню й славу історію, як Українська Нація! Також мало яка інша нація пережила невловно так багато бурь й так багато прислужилася охороні людської культури, як Українська Нація! Прикладом, що сталося б в Європі й її культурою, коли б об Українську Націю не розбилися були наступаючі на Європу у старовину азійські орди, як і орди червоно-московські за сучасності? Або яка інша нація зазнала так багато кривавої боротьби з численними й могутніми ворогами, їх перемігши й переживши?

Таким чином не соромитися своєї української національності, а нею бути гордою мусить кожна українська людина завжди й скрізь. Щоб таку нашу гордість обґрунтувати й супроти чужинців, кожний з нас мусить знати історію України.

Виховання національної й особистої гідності на традиції славного минулого.

Розуміється, нашу гордість мусимо підперти славним минулим Української Нації і своїм гідним теперішнім поступованням, в якому основі лежало б високе почуття нашої гідності. Цю гідність мусимо в собі виховати й розвинути. Напрямки, шляхи та засоби такого нашого поступовання й вишколу подає нам добре історія України зо своїми славними добами — княжою та козацькою. Прикладом українська національна й особиста гідність князя Святослава з його

полками й славного Війська Запорозького в таким високим взірцем національної й особистої гідності, чого в історії людства не багато знайдеться.

В усіх історичних взірцях високої української національної гідності відбиваються яскраво високе почуття національної й особистої честі та велика мужність у проявах та обороні цієї честі. Коли в основі української національної честі й мужності лежать тут дані нам Богом високі українські національні якості та здібності, то їхній розвиток досягався потрібним цьому вихованням і вишколом. Знаємо ж ми, що, наприклад, князь Святослав виховувався й жив не в придворній пісі чи в розкошах княжого двору, а в тяжких походах і боях. Також знаємо ми, що і славні запоріжці були не маминими синками та паркетними кавалірами, а були завзятими рубачами, за хлопячих років у кулачних бійках, потім у герцях юнацьких і зрештою у походах та боях ставали крицевими серцем і тілом.

Дуже яскраво змалював виріст на запорожця повістяр Гоголь у своїй повісті „Тарас Бульба“. Тут вивів він у Тарасові Бульбі ту крицеву духом, серцем і тілом постать запорожця, що ніколи не питала, скільки в ворогів, а питала хто та де в вороги. В особі Остапа вивів повістяр шлях росту хлопця на запорожця, з розвитком високого почуття своєї гідності й мужності. Ми бачимо, як бурсак Остап не терпить образи своєї гідності батьківським кепкуванням і не вагається, на батьківський виклик, ударитися з випробуванням Тарасом навкулачки. Ми бачимо його потім у Січі на козацьких герцях. Зрештою бачимо ми Остапову мужність в боях і в часі смерті.

Отож у повісті „Тарас Бульба“ находимо ми вже у загальних рисах вказівки щодо розвитку в нас почуття своєї національної й особистої гідності. Нам треба тільки ці вказівки, згідно з сучасними обставинами й вимогами, поширити й розвинути, поклавши в основі справи вищезгадане ознайомлення українців з історією своєї Батьківщини. З такого ознайомлення витече сама-собою пошана кожної української людини до своєї Нації й до себе самої. Наслідком цього зникне зпосеред нас ота гидка рабська черга привикування себе, а вивищування чужих.

Ознайомлення нас з історією своєї славної Батьківщини, розбудить також у нас лежачі у вдачі українській рішучість, твердість завзятість та хист, якими визначалася здавна Українська Нація в боротьбі за свою волю, честь та славу. Ці славні українські національні здібності й якості використаємо ми найкраще у сучасній українській визвольній боротьбі, твердо спіраючися на славних наших традицій. нам переданих нашими князями та лицарською козацькою і воїнами та бойовиками у новітній українській національній боротьбі.

Вартість спорту.

Щоб широко використати наші національні здібності й якості, мусимо ми їх серед нас розвинути й зміцнити. — Щоб спертися на наші славні традиції, національної боротьби, мусимо ними глибоко перейнятися. Найкращим засобом до досягнення нами того в спорт.

Спорт дає людині не тільки духову й тілесну міць, твердість, витривалість і хист, а й розвиває в людині високо дух рішучої боротьби аж до перемоги.

Поставивши справу організації й виховання українців так, як тут вище розглянено, добемося ми відродження в нас тих славних рис української національної вдачі, з допомогою яких прагди наші й у найгірших обставинах тримали високо волю, честь і славу України. Тоді ніхто й ніщо не зможуть спинити нашого українського національного наступу й не зможуть ніяк перешкодити нам здобути своє право. Тому мусимо ми, завжди твердо й високо тримати нашу національну й особисту гідність.

Праця українського студентства на міжнародньому полі.

ЦеСУС, що вже 17 літ веде свою працю, організує під цю пору 35 студентських товариств з краю та еміграції. ЦеСУС перевів не лише організаційну консолідацію всього українського студентства, але своєю довголітньою послідовною працею та жертвенністю студентства здобув рівноядне місце серед міжнародніх студ. організацій державних народів.

Під цю пору ЦеСУС співпрацює з такими міжнарод. студ. організаціями, яких є членом і співосновником, як СІЕ (Міжнародня Студ. Конфедерація), ІСС (Міжнародня Студ. Поміч), ІСЛ (Міжнародня Студ. Ліга для перебудови Європи) й ін. Праця ЦеСУСа на міжнародньому полі відбувається в міжнарод. студ. конфедераціях (головно на їхніх конгресах і ін. імпрезах), а також через діяльність заступників ЦеСУСа, приділених до поодиноких національних студ. союзів у поодиноких державах. Праця заступників має в першій мірі характер ознайомлення українців з відповідними націями. ЦеСУС має своїх заступників у таких осередках як: Рим, Париж, Відень, Берлін, Прага, Брюссель, Загреб, Ковно, Софія, Харбін, Нью-Йорк і Едмонтон.

В останніх роках виступав ЦеСУС на трьох конгресах СІЕ, двох ІСС, й одному ІСЛ, а також брав участь у двох міжнарод. студ. виставах студентської преси та в останній міжнародній виставі студентського мистецтва й культури в Неаполі. Минулого року підчас олімпійських ігрищ у Берліні видав ЦеСУС меморіал до молоді світу в справі недопущення українських виступів на олімпіяді. Ще є багато ділянок, в яких ЦеСУС з успіхом міг би брати участь, на міжнародньому полі (як народне мистецтво, танці, співи, міжнародні студентські спортові змагання), але фінансовий стан не дозволяє це здійснити.

Можливости праці ЦеСУСа на тому полі великі. ЦеСУС репрезентує серед молоді світу Україну, її змагання, й підготовляє та приєднує чужинецьку молоду генерацію, у якій руках опиниться небаром керма світової політики, до великої української визвольної Ідеї. Міжнародні студ. конгреси — це під цю пору єдиний, нажал, міжнародний

форум, де українці виступають нарівні з іншими державними народами (чого зовнішнім виявом є вивішування підчас конгресів і ін. імпрез українського національного синьо-жовтого прапору), це найкраща нагода заманіфестувати себе перед чужинцями та поінформувати еліту студ. молоді цілого світу про сучасне положення й змагання Української Нації.

Цього року ЦеСУС вислав свої делегації на ХІХ. конгрес СІЕ до Парижу (7.—19. серпня), на конгрес ІСС до Ніци (23. липня — 7. серпня) та крім цього думав ЦеСУС у перше вислати студентську спортову дружину на міжнародні студ. спортові літні ігрища, що відбудуться рівно ж в Парижі в днях 21.—29. серпня ц. р.

Важним пропагандивним чинником є література про Україну чужими мовами; до недавня видавав ЦеСУС бюлетень англійською й французькою мовами. Однак фінансовий стан спинив це видання. Праця на міжнародньому полі коштує великі гроші, а ЦеСУС їх не має. Належить над цим застановитися поважно цілому українському громадянству й прийти нашій студентській Централі з відповідною матеріальною піддержкою, щоб змогла вона вповні виконати свої великої ваги обовязки перед українством. Особливо тепер перед конгресом СІЕ й міжнародніми студ. спорт. ігрищами в Парижі треба українцям подбати про належну фінансову допомогу ЦеСУСові, щоби гідно міг зарепрезентувати Україну підчас світової вистави, яка саме тоді відбуватиметься в Парижі.

Максим Сливка:

„Ерудиція“.

В ч. 5 „Учительського Голосу“ п. М. Диканько в ювілейній статті повчав як треба виборювати для суспільства щастя-долю. Для цього по словах автора, борці мусять мати найголовнішу зброю: „величезну соціологічно-політичну ерудицію“.

Приклад автора статті такий: Мало, мовляв, чеськословацьке суспільство ту ерудицію і... поветала ЧС. Република. Бо, каже автор, „акція була глибоко продумана, розважно і розумно ведена, відповідно аргументована — виграли чехословаки свою задачу“.

Тамже, значить, де на ерудицію суспільство не спроможеться — там добра не жди, бо там все буде вживатися безсмертний вясла: „на нашій не своїй землі“.

Стаття п. Диканька дуже бадьора, хоч, правду кажучи, восям не витримана в стилі... „Соціологічно-політичної ерудиції“.

В підкріплення цього твердження пригадуємо слідує: В час закінчення світової війни українці з Закарпаття на ряду з іншими народами мусіли... самовизначитися. В той час про порядок самовизначення переконуючими були своко проголошені заповіді — президента Вільсона. І громадські діячі Закарпаття спільно з а. а. Лойд Джорджем, Клемансом, Вільсоном, Бріаном, Масариком, Бенешом й інш., керуючись отією самою „величезною соціологічно-політичною ерудицією“ автономно самовизначили Закарпаття в рядках ЧС

Республіки. Про це згаданими панамі були урочисто написані й під присягою підписані відповідні акти...

А далі від 1919 року почалося нове життя самовизначеного Закарпаття. Як це життя проходило й проходить не будемо переказувати, бо чейже всім було і є видно. Не бачуть того (очевидно, їм повилазило!) тільки автор статті та Редактори „Учительського Голосу“.

Наведена вище стаття закінчується так: „В межах існуючих законів нашої правової, парламентарної держави, треба виборювати те, до чого стремимо... ерудицією“.

Отже скажемо, Закарпаття зокрема „стремить“ щоб його синьожовтий прапор як символ національного буття, згідно закону ЧСР чистували уряди й громадяни краю. Зазначаємо, що це наше стремління підпирає сам закон! Але високий (бо краєвий!) урядник наш український прапор ображав грубим чеським словом. І за це у того чеського урядника „в межах законів нашої правової і т. д. держави“ не впав і волос з голови...

Так щож після цього варта так захвалювана „Учит. Голосом“ величезна зброя — ерудиція?!

Дмитро Залізник.

Крутіство без маски.

В 1934 р. українці, члени члс республіканської партії, почали видавати „свій“ орган „Земля і Воля“. В 1. числі обіцяють вести Закарпаття національним шляхом — очевидно з ціллю придбати більше голосів, як це роблять всі партії.

Але скоро потім помістила „Земля і Воля“ „modus vivendi“, проєкт угоди з москофілами. Цим зняли „наші аграри“ одну з партійних масок. На цю хрунівську пропозицію відповіли всі українські газети з великим обуренням, крім газет чеських, яким, очевидно, любилося, що чехам на Закарпатті вже вдалося виховати добрих „батьків народу“.

Але ще більша підлість появилася в цім „українськім органі“ 7. квітня 1937. Наказано „укр. аграрам“, що вже досить грати українців, мовляв вже „наловили“ селянство й молоді — тому можуть зняти дальшу маску і ступити на дальший ступінь „виховання“. З під цієї маски показалося брудне обличчя наших аграрів. — Передовиця: „Кому ми служимо...“ читаємо — Боже!... Що за рабство! Напади на всі партії, а головню на українську селянську партію, а дальше: „ми завжди заявляли й вчинками доказуємо, що орієнтуємося на Прагу, на наш братній члс народ“... „ми говоримо отверто, що наша доля тільки в сполученні з братнім члс народом і в межах республіки може покращати“... Тому вони... „чесно й отверто приспособляються до політичних обставин в республіці, роблять творчу працю для спасіння свого народу.“ (Якого „свогого народу?“ Здається чехословацького!)

Отак вони „виховують.“ „Modus vivendi“ „Ще раз modus vivendi“,

„Кому ми служимо“ — все це заповіді для українського селянства. Слава Богу, що вони наперед заявляють, що це робить лише старша генерація, яка... „хіба одну пісню вмів стару, рабом народився, рабом і умру“... Спізналися... Чи не могли ці працівники появитися рабом перед Христом, а не в часи, коли Українська Нація всіми способами бореться за свою державу. Коли вже й на Закарпатті розширив свої вірлині крила Український Націоналізм, який охоплює молодь, що народилася серед „всесвітних пожарів“. Ця молодь, наповнена святою вірою в силу Українського Народу, здобуде Землю й Волю, але не різними „modus vivendi“, чи панетіриками, лише своєю жертвенністю й безнастанною боротьбою. Наші „реальні політики“, „батьки“ ніколи ні Землі ні Волі не здобудуть — вони дістануть тільки кісточку для гризання, що впаде з „братнього“ їм чехословацького стола.

Під Громадський Суд.

Хоч більша частина сучасної провідної верстви українського громадянства, що бачить в „угоді з москофілами“ і в всякім „добрім співжитті“ з нашими галапасами спасіння українського населення на Закарпатті, є настроєна проти „Пробоем“ і пробевиків, відважуємося дати під Суд українського громадянства і всього українського народу ужгородську „Свободу“ й „Учительський Голос“ і категорично домагаємося, щоб вони доказали нам, що ми „служимо чужим інтересам“ чи „чужому революційному духу“ й показали кому вони служать і як служать!

Інакше, п'януючи їх поступок, будемо вважати його за звичайний донос перед владою. Редакція й адміністрація „Пробоем“.

Відповідь „Свободі“: На нашу фактичну замітку (в б. ч.) „Свобода“ (ч. 21) помістила відповідь, де необійшлося (як і 13. V.) без інсинуацій і доносу. Закидує студентам якусь „невдячність“ (?). Але це пусте. Важніше те, що „Свобода“ хоче за всяку ціну зробити нас „запроданцями“ і поставити на службу „якимсь чужим інтересам“ (???)

„Свобода“, що до неба вихвалює чеську політику на Закарпатті й вже тепер не розріжните її від субсидованого „Рус. нар. голосу“, відважується нам щось подібного закидати. Та „Свобода“, що засмічує українську мову всякими архаїзмами (недовірів й ін.) і варваризмами; бо хіба ж можна 9 разів ужите в 1. статті слово „губернер“ вважати за „помилку“?! Але ця „помилка“ вказує на щось інше. Редактори „Свободи“ помістили чеську статтю і при перекладі забули, що слово „gubernér“ вживається тільки в чеській а не українській мові. Що стаття „Перша етапа автономії“ (в 21. ч.) дійсно перекладена з чеської, доказує це й таке речення: „але губернер повинен вижадати опінію губерніяльної ради“. В чеській мові „gubernér“ але „guberniální“ Ціле речення живцем взите з чеського.

Що це означає? Ніщо інше як те, про що ми вже писали в „Пробоем“, коли „заслугою“ наших „батьків народу“ чехи перевели

заставимо всіх пробоевників і симпатиків „Пробоем“ видержати Ідею Українського Націоналізму переможе! Обмови і підлість наших противників — так званих українських газет — минеться. Більше, як через 100 років сказав Леопарді, що: „Найкращий лік на обмови як і на душевні урали, це час. Коли світ наплюжить одну з наших засад, або якийсь наш вчинок — мусимо робити лише одно: витревати. Час пливе, предмет обмови зуживається, обмовники залишають його, щоб пошукати свіжого. І чим твердіші ми, чим більше незрушимо в нашій незмінній постанові погорджувати наклепами, тим скорше те, що перш осуджували й що видавалося дивним, уважатимуть тепер раоусудним і нормальним“.

На клевети наших противників зареагуємо в той спосіб, що кожний пробоевик постарався протягом вакацій здобути нових переплатників. Це буде належна їм відплата. Хай живе Ідея Українського Націоналізму!

Український клуб майстром!

9. VI відбулися кінцеві змагання (фінале) українського спортивного клубу проти малярського за майстерство високошкільного спорту в ЧСР. Змагання було тяжке, бо у маляр грали грачі: два з ліги й два з дивізії. Всеж таки українці видержали. Гра закінчилась ремісією (2:2). Але українці ведуть: не програли ані одно змагання й мають лише відношення голів, як малярі!

Х Р О Н І К А.

Проти незаконности!

13. VI відбулася в Ужгороді величава народня маніфестація за українську мову на українському Закарпатті проти незаконного схвалення міністерством шкільництва неграмотних москвофільських підручників і ввядкування незрозумілого московського язика до українських шкіл на Закарпатті!

Українська клясична гімназія в Ужгороді.

Василіяни в Ужгороді відкрили українську клясичну гімназію. Її матура важна, як зі всіх інших державних гімназій на Закарпатті. Дуже допораучаємо нашим батькам дати своїх дітей до тієї гімназії де з них не будуть фабрикувати яничарів і народніх зрадників. Пробоевників просимо перевести в тім напрямі належну агітацію.

Українські діти до української школи!

Посилайте своїх дітей до української гімназії до Ржевниць бля Праги. Знамениті інтернати: хлопчаний і дівочий. Місячна оплата 200— кч. Термін подачі прохання о прийяття до 30. липня ц. р. Титулується міністерству шкільництва й народньої освіти й посилатьсь через дирекцію: Ukrajinské gymnásium v Řevnicích u Prahy.

Абітурієнти — на високі школи!

Кожний українець абітурієнт, що хоч трошки витревалий і відважний хай їде студіювати на високі школи. Негайно зашліть свої прохання про прийяття до Підкарпатської колеї в Празі: Нова будова, прекрасні кімнати (двойки), центральне отоплення, купальні, вигідне харчування, головне: державні стипендійні місця!

Українська школа ораторського мистецтва в Празі.

В шк. р. 1937-38 відкривається в Празі Українська Школа ораторського мистецтва для укр. молоді. Вже виготовлено текст укр. підручника 1) Вступ: „Укр. інтел. молодь і оратор. мистецтво“ та 2) Виклади: „Систематичний курс ораторського мистецтва“. Цей підручник повинна б використати й укр. інтел. молодь поза межами Чехославащини.

Значіння ораторства велике. Надіємося, що цю нагоду використає вся студіююча укр. молодь у Празі. А всі інші замовлять собі згаданий підручник, щоб самому навчитися промовляти. Замовлення слати на адресу: Škola řečnictví, Praha III, Novodvorská 3 ČSR.

У К Р А І Н А

— назва нашої землі з найдавніших часів.

„Ми зібрали й подали тут великий фактичний матеріал про наше національне імя „Вкраина“ „Україна“. Гадаємо, що поданого досить, щоб зробити вже тепер певні наукові висновки“.

Виводи Вп. автора проф. С. Щелухина правдиві. Його неюціняма праця, під вище наведеним заголовком, що обіймає 248 сторін в арсеналом наукової зброї й матеріалів необхідних для кожного національного діяча, для кожного українця. Набути можна за 30—кч у кожній книгарні або прямо у автора: Řevnice u Prahy.

За українську гімназію до Бичкова!

Чесько-жидівські середні школи ростуть як гриби по дощі на Закарпатті. Тимчасом Гуцульщина вже більше, як десять літ домагаться для себе української гімназії. Де справедливість? Де є та демократія якою чеська влада так хвалиться! Не обіцянками й не заявами, але ділом докажіть її!

Проти перенесення берегівської гімназії.

Наші „брати“ чехи вже давно захіхають на українську гімназію в Берегові. Раз до Севлюша — тепер вже до Рахова хочуть її переносити, а замість неї заложити чеську. Проти такої школярної чеської політики будемо боротися всіми способами. Берегівська гімназія має залишитися, а Гуцульщина мусить дістати нову українську гімназію!

До Ужгороду укр. держ. академію!

Говориться, що міністерство хоче чеські паралельні при укр. торговельній школі в Ужгороді замінити чеською торговельною академією. Протестуємо проти такого задіру міністерства, а домаганься

української торговельної академії до Ужгороду. Поки українці на своїй землі не будуть забезпечені погрибними їм школами, доти Губернатор не має права давати дозвіл уряджування чужих шкіл.

Панькевичіяда — хруніяда.

В останнім числі „П. Руси“ (1936 р.) читаємо зміст наступного „Науков. збір. Просвіти“. З того довідуємося, що в ньому буде й чеське писання Габрієля. Це ми одмовляємося зрозуміти. Українські автори не мають де друкуватися, а редактор Панькевич ще віднімає місце від них і в збірниках Просвіти. Що то за редакційна політика, коли він тягне до українських збірників, як не московських авторів (вроді Ю. Яворського, заклятого ворога всього, що є українське), то чеських. Педед відповідним чеським автором сьогодні відкриті найширші можливості надрукувати свою працю в чеських наукових інституціях чи в чеських періодиках. Певно, що то не для таких, як Габрієл. Але при чім тут ми? Чому в наших збірниках одводять місце Габрієльовим вправам за рахунок українських авторів, що їхніх праць українською мовою чеські інституції й періодици не вмістять. Тому що Панькевич не розуміється на соц.-господ. „вілетах“ того пана й на них по непорозумінні милиться чи тому, що ніяк не може позбавитися хрунівства в своїй політиці.

Рабини й єпископи.

Помер єпископ Гебей, то від митрополита графа Шептицького хотіли чехи 5.000 доларів кавці, щоб міг своїм автом приїхати до Ужгороду на похорон свого колеги. Але помер рабин, то протягом 12 годин аж палестинські рабини могли дістати візи й дозвіл прилетіти на ероплянах. І це не шкодить, щоб чехи мали повні роти „славянства“!

За беззаконство — кар'єра.

Коли перебрав ведення укр. гімназії в Ужгороді п. Сулинчак, то перша його „праця“ була вичеркнути зі всіх книг гімн. бібліотеки слова: Україна й український та замінити їх „Малоросія, малоруський“. „Пробоем“ (1936) в статті „Кому служить п. Сулинчак“? вказав на те, що то було нічо інше, як буквальне виконання наказів тайної російської організації з газети „Новая Росія“ ч. 4. за 1937 р. Кожний думав, що п. Сулинчак за такий культурний скандал буде покараний. Але йому і волос з голови не впав. Недавно п. Сулинчак, при помочи мадярів і чехів переголосував українських професорів (15:12) і на власну п'ять, завів московську мову до ужгородської української гімназії. Не думайте, що буде караний. За те дуже легко може дістатися за шефа шкільного відділу. Бо такий світ став: закон смерть а беззаконство панує!

Щоб тільки бути нотарем.

В Ужгороді почав видавати п. Др. Жидовський „Руськую Народную Газету“. Газетка переповнена хвалоспіваними в честь прем'єра п. Др. Годжі Злі язики говорять, що п. Др. Жидовський робить то тому,

щоб дістатися за публічного нотаря до Ужгороду й ніби п. прем'єр йому вже пообіцяв посаду. Побачимо!

Угода збанкрутувала!!!

Пісья Загальних зборів „Дружества земського карпаторуського театру“, ужгород. „Українське Слово“ пише: „Посол Ю. Ревай сказав, що з цього поводження видно, що вони протягнули до співпраці руку самі відкидають. Дуже йому жалко, що якраз ним розпочата акція угоди українців з рускими (??? — Пробоем) нині в повні збанкрутовала“. Це явище потішаюче, а для наших уготовців добре поучення, що з ренеґатами — народними зрадниками не робиться ніякої угоди, бо вони все зраджать!

Москвофільство умірає.

6. VI. відбувся в Ужгороді „День русской культури“. Мимо величезної аїтації зійшлося до Ужгороду пару сот цікавих глядачів, які використали нагоду, щоб задар оглянути Ужгород. Як похід так цільний перебіг того „дня“ оправдується „солідністю“. Але й та „солідність“ не удержить чужими грішми підперте гниле москвофільство на Закарпатті!

Дальший скандал.

По апробаті москвофільських підручників для українських народшкіл, мін. Франке апробував підручник московською мовою для українських середніх шкіл на Закарпатті. Цю граматику написав москаль Гріґорієф, а підписався під нею Євменій Сабов, був. предсідник „Общества Духновича“. Такий поступок свого міністра чехи з москвофілами назвуть „демократичним“. Така то демократія!

Чеська шкільна політика „працює“.

Тимчасовим директором української гімназії в Хусті назначено трирічного горожанина п. Доброгорського, тільки тому, що він є запеклий москалізатор-чехізатор наших дітей. Учні багато могли би оповісти про п. Доброгорського, яким рафінованим способом нищить він нашу гімназію: провалюючи або грозючи проваленням свідомих українських учнів, якщо посміли б вони вернутися знову до хуст. гімназії.

Протестуємо й закликаємо посилати протести й боротися всіма силами проти призначення Доброгорського директором хуст. гімназії, бо маємо своїх і то висококваліфікованих українських професорів!

Грубіяньство з чужиньського світника.

Пан Н. Григорій, що „тяжко трудиться“, бо в редакційній няз. мовляв, „Трудовій Україні“ (як колись у „Вільній спілці“) систематично розсіває між українцями жидівську отруту соціалізму й комунізму. „Трудиться“ ще в тім листку й над закладами тяжкої образи на українців перед чужими урядами й взагалі перед чужинцями. Дяк про це „Український Самостійник“ ч. 6-8 і 9 за 1936 і ч. 3 за 1937. як теж „Пробоем“ ч. 11 за 1936. Тоді всім стане зрозумілим, чому Н. Григорій уже другий раз у згад. листку (ч. 5-6 ж. р. й 3 ц. р.) ска-

кується звичайним йому грубіянським способом очернити голову правдої філії „Просвіта“ п. Др. С. Росоку.

Ми острігаємо п. Григорієва, що його „трудоитости“: соціалізму-„моралі“ й комунізму-„чесности“ вже маємо досить! Бо дійсно ваше місце, панове, там де ви є — на чужинецькім смітнику!

Зрозуміло, що ви в своїм жалюгіднім стані (служба чужинцям), не можете означати українцям їхню поведінку, хочби ви там себе величали самозванно (без відповідної освіти) „професорами“ звичайними чи навіть „чародійними“ як рабин Шпіра й т. п. *Пробоевик.*

Перший етап автономії в Парляменті.

17. VI схвалив парламент законопроект про компетенцію губернатора Закарпаття. Новий закон не дає навіть мінімальних прав, що заручила конституція ЧСР для автономного Закарпаття. Цей закон, якого авторами вважаються п. п. Ревай, Бачинський, Косей, Кугел і Заїць, а який висліває „Свобода“, „Вперед“, „Земля і воля“ та інші, назвали чеські опозиційні послы „ганьбою республіки“, „тупцюванням на місці“, „маскою автономії“ й т. п. А п. Ревай: „великим кроком“ (говорив по чеськи!), п. Кугел: „гігантським кроком вперед“. Заїць підкреслює м. ін., що „чехи пануюча нація на Закарпатті, тому „ать жів“ чеське шкільництво!

Сам той закон дає право губернаторові, бути й надалі фігурою, брати 100 тисяч річно й ходити на бали та чаї або їх улаштувати при всяких нагодах.

Надіємося, що п. губернатор Грабар поставиться проти такої компетенції й не перестане боротися за дійсні свої права, які заручує йому конституція ЧСР і міжнародний договір. Йому до помічі став все українське Закарпаття!

Хлопці до літніх таборів!

Пластовий табір відбудеться в Солочині біля Свяляви від 1. VII до 20. VII. Оплата кч. 7 денно. голоситься у проф. Др. Бірчака, Ужгород, гімназія.

Другий пластовий табір буде від 20. VII до 30 VII. в Апші коло Великого Бичкова. Голоситися у проф. А. Шерегія, Великий Бичків, горож. школа.

Л и с т и.

Хвальна редакція!

В місяці травні я працював в користь пресового фонду для нашого дорогого „Пробоем“. Але тут нова українська колонія і будуємо народний дім. У власній Домівці при добрій організації піде справа ліпше. Тому перепрошую, що більше не міг зробити. Другим разом буду старатися допомогти більше. Тепер здобув одинайцять передплатників і зібрав 12.50 доларів на пресовий фонд. Присилайте нам часопис „Пробоем“, на який дуже ждемо.

На жаль наші українці ще недуже інтересуються народньо-політичними справами, як тут у Канаді, так само в старому краї. Ще я довідався з рідного краю, з мого села Дравець, що які там в одиниці збаламучені всякими москвофільськими організаціями; більшість стариків, а за ними іще знаходяться й молоді. Чого так буває у нас? За те, що люди не свідомі: У своїому житті, як дотепер людина не може довідатися, що ми в частиною 46 мільйонного Українського Народу, то таку людину можемо назвати живою гнилого колодою. Пригляньмося добре, що та москвофільська організація дала або й тепер дає доброго для нашого брата? То саме, що москаль то й Росія, а що Росія то Москалі, як би могли то зжерли би нас. Я би просив братів закарпатців: поборюйте всякі москвофільські організації, говоріть їм, диспутуйте з ними, покажіть їм до якого народу ми належимо, дайте їм читати нашу історію, усвідомлюйте їх! Але як по словиця говоріть: „кривою хіба могила направить“ так і з нашими стариками. Але хороніть молодь перед чужими впливами, хоч би то називалися й „братськими“.

Рівнож відзиваюся до своїх селян в Дравцях, щоб борилися за нашу українську ідею й поширювали наш часопис „Пробоем“. На Народній Дім в Дравцях, я зібрав тут вже 50 доларів. Але ще думаю поїхати до другої місцевости. Хоч 200 км. віддалена, але хочу посвятитися для добра нашого українського народу, хоч тяжко працюю в золото-копальні, але хочу на 100% виконувати свої повинности супроти свого народу. Остаюся з національним привітом. С. У!

М. Сільваший, Канада.

Листування.

М. Сільваший — Канада: Щиро дякуємо за Вашу піддержку. Прийшла в найвищий час. Дякуємо Вам за пропагування „Пробоем“ в канад. „Новому Шляху“. Віримо, що Ваша праця для „Пробоем“ в Канаді увінчається успіхом в користь всієї Української Нації. Сердечний привіт всім пробоевикам в Канаді!

В. Р. — Мінхен: Передплати шліть в амер. доларах!

У. Г. А. — Познань: Гроші зашліть після Ваших обставин.

С. Б. — Братислава: За зібрані передплати дякуємо.

Д. К. — Мукачів: До співпраці, в поширюванні „Пробоем“, приймаємо. Попрацюйте в тім напрямі підчас ферій.

Др. М. С. — Брно: За Вашу піддержку сердечно дякуємо!

Василь Сурмач: Вірші одержали й разо помістили б їх, але накопичилося багато іншого актуального матеріалу.

І. Р. — Мукачів: Вірші дістали. Поступ завітний.

Ю. Ардєлан: Стаття сарізно прийшла.

В. N. — Paris: Je ne sois pas, Monsieur, si le nom, Ardealan a quelque chose de commun avec du nom, que vous connaissez en Perse ou s'il est d'origine ukrainienne. Mais ce nom se trouve chez nous (p. ex. Monsieur Ardealan à Velykij Byčків).

ЛІБ ім. В. Сидоренка
ПРОВЕРЕНО 1987

Пробовиків просимо використати вакації для пропатавди поширення „Пробоем“.
Читачів просимо вирівняти довг і заслати передплати.
Пробовикам і всім прихильникам бажаємо веселих вакацій і доорого здоровля.
Редакція й адміністрація.

Від редакції.

Кожний відбирач часопису „Пробоем“ має на адресі зазначено скільки довгуб. Додаємо складанки (чеки) й просимо всіх вирівняти свої залеглости. Ми, шановні читачі, сповнили супроти Вас свої повинности: відповідно й точно видавали „Пробоем“. Отже черга в на Вас, щоб і Ви сповнили свої повинности супроти видавництва „Пробоем“ й вирівняли свої залеглости. Сподіваємося, що вже ніхто не знайдеться такий, щоб відбрав часопис „Пробоем“, а за нього не платив!

Всі на пресовий фонд!

Хто жертвує на пресовий фонд 100.— Кч (і ратами, але мусить наперед заслати редакції заяву), стається основуючим членом часопису української підкарпатської молоді Пробоем. Всім іншим щира подяка.

- На пресовий фонд дальше зложили:
1. Збірка з Канади	12.50 ам. дол.	4. М. Калавур	0.25 ам. дол.
2. М. Сільвашій	1.50 " "	5. М. Попадючок	5.— Кч.
3. О. Морозюк	0.25 " "	6. І. Гребеняк	5.—
- А ХТО БУДЕ СЛІДУЮЧИЙ?

КОЖНИЙ ПОВИНЕН ЧИТАТИ ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ІЛЮСТРОВАНІЙ ЩОДЕННИК „НОВИЙ ЧАС“. Чвертьрічно 55 Кч.
Місячна прилога: Історія укр. культури. адреса: Львів, Костюшки 1а.

OBSAH: T. Om.: Cít nacionální a osobní cti. — Práce ukrajinského studentstva na mezinárodním poli. — Maxym Slyvka: „Erudice“. — Dmytro Zalíznjak: Vykručování bez masky. — Pod veřejný soud. — Studentský věstník. — Ruch mládeže — Kronika. — Dopisy. — Dopisování. — Od redakce. — Tiskový fond.

ПРОБОЕМ
часопис підкарпатської молоді. — Виходить 1-го кожного місяця. — Редагує редакційний кружок. — Передплата в ЧСР: річно 10.—кч., ціна поодинокого числа 1.—кч., за границею річно 1 ам. доляр. Число чекового конта 201.699.

PROBOJEM
časopis podkarpatské mládeže. — Vychází 1. každého měsíce. — Rediguje redakční kroužek. — Předplatné v ČSR: na rok 10.— Kč., cena jednotlivého čísla 1.— Kč., do ciziny ročně 1 am. dolar. Číslo šekového účtu 201.699.

Видавець: Єлисавета Кузьмівна, Прага III.—69. Відповідальний редактор: Юрій Кенс, Прага II., Бнштейнська 1.
Novinová sazba povolena řed. pošt. a tel. v Praze č. 82.649 IIIa 1937. Podávací pošt. úřad Praha 11. Tiskárna František Loos, Praha XII., Americká 41.

Adresa: PROBOJEM, Praha IV., Loreňánská 11. x

А. Сидоренко
Пробоем

Л. С.

Handwritten scribbles and signatures

СВЯК МИХАЙЛО,
ІГОЛЬ

